

Моніторинг гуманітарної ситуації в Україні

Чотири роки еволюції: Від екстреного моніторингу до пріоритизації лінії фронту (2022-2026)

Квітень 2026 року | Україна

КОНТЕКСТ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ

З початку повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року гуманітарні потреби в Україні змінилися за масштабом, географічною концентрацією та рівнем вираженості. Переміщення лінії фронту, зміна умов доступу та обмеження фінансування змінили як гуманітарну ситуацію, так і пріоритети реагування. З огляду на динамічний характер кризи постійний моніторинг залишається надзвичайно важливим для оцінки рівня вираженості та розподілу потреб, а також для забезпечення відповідності планування гуманітарного реагування реальній ситуації на місцях.

У відповідь на початковий брак комплексної інформації щодо масштабів, обсягу, географічного розподілу потреб та проблем із доступом до послуг, у березні 2022 року Ініціатива REACH запустила моніторинг гуманітарної ситуації (МГС). МГС — це глобальний інструмент моніторингу від REACH, який адаптується до конкретних умов, у яких він застосовується. Починаючи з швидкої оцінки потреб, в рамках МГС було проведено 24 раунди збору даних на рівні населених пунктів для усунення інформаційних прогалин та відстеження змін у гуманітарних потребах з плином часу. У 2024 році фахівці REACH розробили Індекс вразливості населених пунктів (ІВНП) для оцінки вираженості гуманітарних потреб на рівні населених пунктів, що дозволяє порівнювати різні локації та підтримує моніторинг змін у вразливості з часом. Спираючись на вибрані індикатори МГС, ця система формує секторальні та мультисекторальні бали для виявлення найбільш вразливих населених пунктів, виділення географічних концентрацій потреб та визначення, які сектори є найвразливішими в конкретній місцевості.

Оскільки гуманітарні програми поступово переорієнтувалися на прифронтові області (admin-1) і все більше надавали пріоритет найбільш вразливим групам населення та найгострішим потребам, в рамках МГС відповідним чином було адаптовано підхід до географічного охоплення. З лютого 2025 року дослідження зосереджується на населених пунктах, розташованих у межах 50 кілометрів від лінії фронту та/або кордону з Російською Федерацією. У цьому бюлетені викладено основні контекстуальні зміни та відповідні методологічні адаптації у період з 2022 по 2026 роки, що ілюструють перехід МГС від екстреної швидкої оцінки до більш цілеспрямованого визначення пріоритетів на лінії фронту та поглибленого аналізу рівня вираженості потреб. Ця динаміка відображає те, як система моніторингу потреб може адаптуватися до мінливого гуманітарного контексту, допомагаючи заповнювати інформаційні прогалини, що постійно виникають, та забезпечуючи актуальність аналізу для прийняття оперативних рішень.

Цей (звіт) підготовлено завдяки щедрій підтримці американського народу через уряд Сполучених Штатів. Відповідальність за цей матеріал несе REACH Initiatives, і його зміст не обов'язково відображає точку зору уряду Сполучених Штатів.

Співфінансується
Європейським Союзом

UKaid
from the British people

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

- **З 2022 року гуманітарні потреби залишаються мультисекторальними, проте їхня вираженість та географічна концентрація постійно змінюються.** Наприклад, хоча лінія фронту з 2023 року залишається відносно стабільною, несподівані кризові ситуації, такі як руйнування Каховської ГЕС у червні 2023 року та масові відключення електроенергії взимку 2025–2026 років, зумовлюють динамічну зміну потреб.
- **Найбільш гострі потреби постійно спостерігаються поблизу лінії фронту, особливо в зоні від 0 до 50 кілометрів від лінії фронту.** За даними на грудень 2025 року, найгостріші потреби зафіксовано в населених пунктах, розташованих у межах 20 км від лінії фронту, причому загалом найгостріші потреби спостерігаються в Донецькій області.
- **Гострий рівень потреб було зафіксовано як на територіях без змін лінії фронту, так і в тих, де ситуація на фронті розвивається більш динамічно.** Наприклад, результати МГС постійно показують, що рівень потреб у Херсонській області аналогічний рівню потреб у Донецькій області.
- **Мультисекторальна вразливість на рівні населених пунктів, що вимірюється за допомогою ІВНП, дедалі більше визначається комплексними ризиками у секторі захисту, проблемами з доступом до медичної допомоги та економічними труднощами,** що підкреслює взаємопов'язаний характер гуманітарних потреб через чотири роки після початку повномасштабної війни.
- **Постійний моніторинг за допомогою МГС підкреслює важливість безперервного збору даних в умовах затяжних криз,** що дає гуманітарним організаціям змогу відстежувати динаміку потреб та з часом коригувати пріоритети реагування.

РЕЗУЛЬТАТИ МГС ЗА ЧОТИРИ РОКИ

1. ПОТРЕБИ НА ПРИФРОНТОВИХ ТЕРИТОРІЯХ

За даними МГС, у населених пунктах, розташованих у радіусі 50 кілометрів від лінії фронту та/або кордону з РФ, рівень потреб був вищим, ніж у більш віддалених. Аналіз на основі віддаленості показав також, що у населених пунктах на лінії фронту, де бойові дії були найактивнішими, потреби були гострішими, ніж у тих, що межують із РФ на півночі.¹

Окрім того, потреби в населених пунктах, розташованих ближче до лінії фронту, були не лише більш гострими та частими, а й складнішими. У радіусі 50 кілометрів від лінії фронту потреби частіше фіксувалися у кількох секторах. Натомість у населених пунктах у радіусі понад 50 км від лінії фронту потреби виникали рідше, а також частіше стосувалися лише одного сектора та були менш вираженими.²

За останніми даними 24-го раунду (грудень 2025 року) у населених пунктах у радіусі 20 км від лінії фронту (n=107), як і раніше, більша частка жителів мала труднощі із задоволенням своїх основних потреб.

Зокрема, у 39% досліджених населених пунктів у цій зоні, за повідомленнями, більшість жителів не мали доступу до медичних послуг упродовж двох попередніх місяців. Для порівняння, лише у 5% населених пунктів, розташованих у межах від 20 до 50 кілометрів від лінії фронту (n=129), КІ повідомили про такий самий рівень недоступності медичної допомоги. Ризики у секторі захисту також демонструють різницю. Про наявність нерозірваних боєприпасів повідомили у 61% населених пунктів, розташованих у межах 20 кілометрів від лінії фронту, порівняно з 14% у населених пунктах, розташованих на відстані від 20 до 50 кілометрів. Обмеження доступу до житла або землі через військову діяльність чи активні бойові дії також були частішими ближче до лінії фронту (відповідно 71% та 8%).

2. ДОВГОСТРОКОВІ ПОТРЕБИ

Результати МГС свідчать про довготривалу вразливість

на територіях з незначними територіальними змінами.

Гуманітарні потреби залишаються гострими навіть у районах, де переміщення лінії фронту було відносно обмеженим. Результати 23-го раунду (вересень 2025 року) індексу вразливості населених пунктів (ІВНП) в рамках МГС свідчать, що потреби поблизу лінії фронту залишаються гострими навіть у районах із відносно стабільною ситуацією на лінії фронту. Наприклад, за даними, у Херсонській області у згаданий період 46% досліджених населених пунктів (13 із 28) мали крайній або вищий рівень мультисекторальної вразливості, порівняно з 22 % населених пунктів у всіх досліджених прифронтових областях. Такий рівень вираженості потреб у Херсонській області був зумовлений насамперед секторальними потребами у секторах захисту (96%), житла та непродовольчих товарів (50%) та охорони здоров'я (46%), що відображає сукупний та довгостроковий вплив пошкодження інфраструктури та перебоїв у наданні послуг через кілька років після відновлення контролю над цією територією Урядом України.

3. ПОТРЕБИ НА ТЕРИТОРІЯХ З ДИНАМІЧНОЮ ЛІНІЄЮ ФРОНТУ

Крім того, в рамках МГС було зафіксовано погіршення ситуації на територіях, де лінія фронту постійно змінюється. Хоча погіршення може відбуватися й у регіонах з відносно стабільною лінією фронту, аналіз тенденцій³ свідчить, що найзначніше зростання вразливості все ж спостерігається саме в районах активних бойових дій на тлі мінливої динаміки лінії фронту.

Наприклад, МГС зафіксував найпомітніше зростання рівня потреб у Запорізькій та Донецькій областях, де лінія фронту змінюється найдинамічніше. У Запорізькій області кількість населених пунктів із високим або найвищими мультисекторальними балами ІВНП становила 20 (з 25 досліджених населених пунктів) у травні 2025 року — у період, коли ситуація на лінії фронту була особливо нестабільною. Аналогічно, у Донецькій області, де лінія фронту зазвичай є найбільш динамічною, 24 населені

пункти (з 35) мали високий або найвищий рівень мультисекторальних потреб протягом цього періоду.

4. КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ПОТРЕБ НА ПРИФРОНТОВИХ ТЕРИТОРІЯХ

За даними МГС, гуманітарна вразливість на прифронтових територіях дедалі частіше визначається поєднанням ризиків у секторі захисту, проблем із доступом до медичної допомоги та економічних труднощів.

Безпечкові проблеми й надалі залишаються основним фактором загальної вразливості. Частка населених пунктів із високим або найвищим балом ІВНП зросла з 83 % до 91 % у період з грудня 2024 року по травень 2025 року (n=222),⁴ причому у більшості досліджених населених пунктів повідомлялося про ризик збройного насильства та загрозу ракетних ударів.

Водночас економічні обмеження ще більше посилюють вразливість. Станом на травень 2024 року майже в третині населених пунктів, розташованих у радіусі від 0 до 100 км від лінії фронту, підтримка засобів до існування була визначена як найчастіше згадувана незадоволена пріоритетна потреба.⁵ Подальші дослідження підтвердили, що фінансові перешкоди, зокрема висока вартість ліків, ускладнюють доступ до медичної допомоги, про що у травні 2025 року повідомили приблизно чверть населених пунктів (n=109).⁶ Варто зазначити, що МГС вказує на погіршення доступу до медичної допомоги. Частка населених пунктів із катастрофічними балами ІВНП у секторі охорони здоров'я подвоїлася з 5% до 10% у період з грудня 2024 року по травень 2025 року.⁷

У сукупності ці тенденції свідчать, що, хоча захист залишається основним чинником вираженості потреб, економічна вразливість дедалі більше визначає мультисекторальні потреби.

Цей (звіт) підготовлено завдяки щедрій підтримці американського народу через уряд Сполучених Штатів. Відповідальність за цей матеріал несе REACH Initiatives, і його зміст не обов'язково відображає точку зору уряду Сполучених Штатів.

Співфінансується
Європейським Союзом

REACH Informing
more effective
humanitarian action

ХРОНОЛОГІЯ: ПОВНОМАСШТАБНЕ ВТОРГНЕННЯ ТА АДАПТАЦІЯ МГС (2022–2026)

З моменту початку повномасштабного вторгнення в рамках МГС було адаптовано географічне охоплення, аналітичні інструменти та підхід до визначення пріоритетів з урахуванням мінливих гуманітарних потреб та оперативних обмежень.

- Контекст
- Реакція МГС

Операційне середовище та виклики
Як МГС було адаптовано з часом

CONTEXT

ПОЧАТОК-СЕРЕДИНА 2022

Повномасштабне вторгнення

Масове переміщення та хаос на початку.

Повномасштабне вторгнення; масове переміщення населення

Початок і ескалація бойових дій; формування лінії фронту

СЕРЕДИНА-КІНЕЦЬ 2022

Стабілізація та поява важкодоступних територій

Лінія фронту частково стабілізується.

Люди вперше повертаються

Території, на якими відновлено контроль урядом

2023-2024

Комплексні потреби формуються і залишаються

Затяжний конфлікт та мультисекторальні наслідки.

Потреби зосереджені на прифронтових територіях

Загострення потреби у визначенні географічних пріоритетів та пріоритетності потреб

2025-2026

Брак ресурсів та визначення пріоритетів

Скорочення фінансування, необхідність більш чіткого фокусу

Глобальне скорочення фінансування та перегляд пріоритетів

HSM RESPONSE

1-4 раунди МГС

Початок проведення швидких оцінок потреб.

Розпочато загальнонаціональний моніторинг на рівні населених пунктів.

5-7 раунди МГС

Перехід до структурованого моніторингу

- Обмеження доступу
- Територіальні зміни

8-21 раунди МГС

★ КЛЮЧОВА ЗМІНА

Запроваджено Індекс вразливості населених пунктів (ІВНП)

Поділ на підконтрольні уряду (GCA) та окуповані території (OT)

Категоризація НП: до 30 км, 30–100 км та понад 100 км від лінії фронту

22-25 раунди МГС

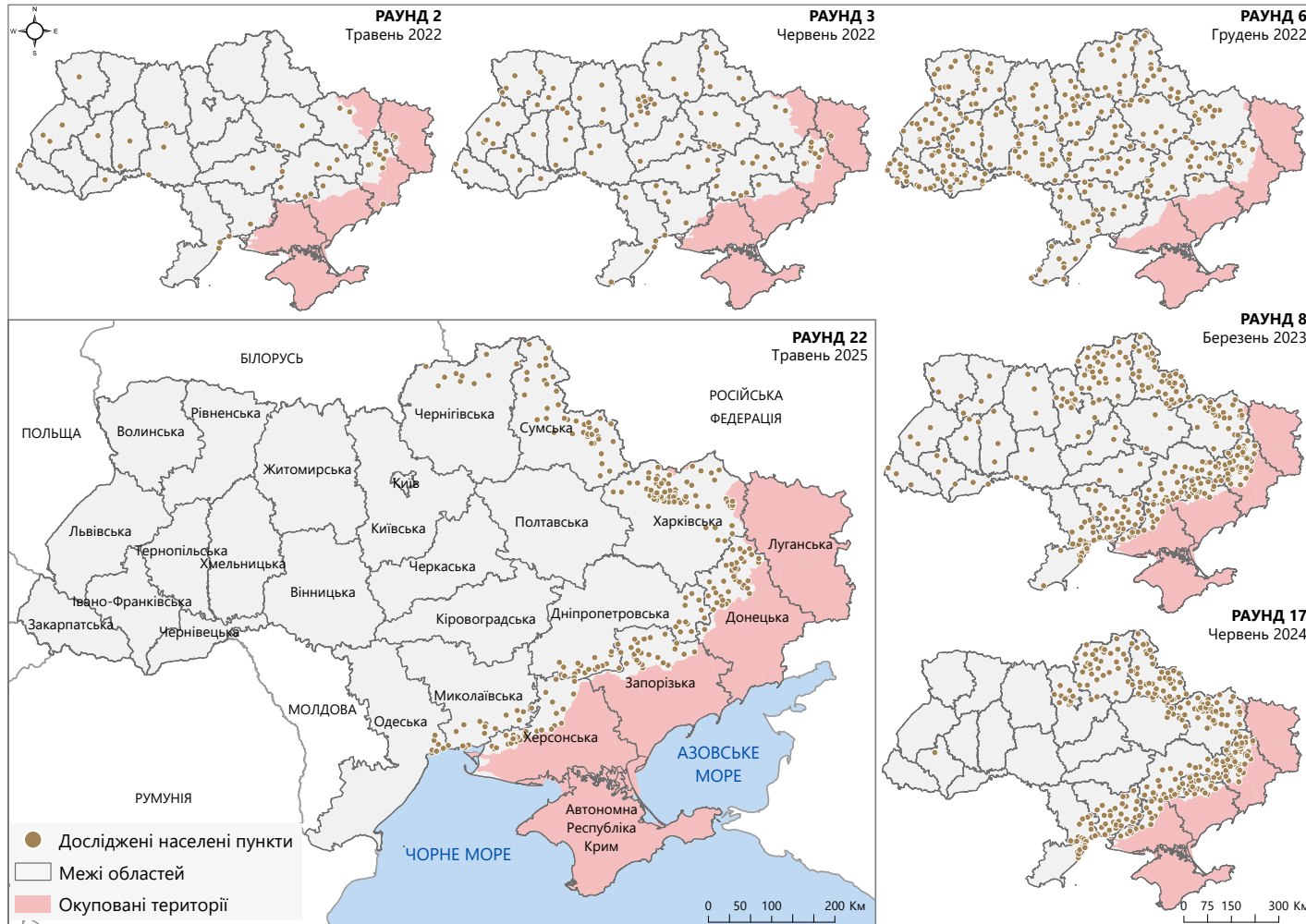

Стратегічний фокус звузився до населених пунктів у радіусі 50 км від лінії фронту.

Оновлено опитувальник та методологію для підвищення актуальності та практичності.

Карта 1: Населені пункти, охоплені МГС протягом усіх раундів збору даних, починаючи з квітня 2022 року

ХРОНОЛОГІЯ ЗМІН ГЕОГРАФІЧНОГО ОХОПЛЕННЯ

- Ця карта ілюструє еволюцію географічного охоплення МГС з 2022 року, демонструючи як загальнонаціональний підхід до формування вибірки в попередніх раундах, так і поступову концентрацію вибірки на прифронтових територіях з плином часу.
- Як зазначено в хронології (див. стор. 3), в рамках МГС було стратегічно змінено масштаб діяльності з загальнонаціонального моніторингу на пріоритетну роботу в населених пунктах, розташованих у межах 50 км від лінії фронту та/або кордону з РФ, де потреби є найбільш гострими та складними, відповідно до пріоритетів гуманітарної допомоги, що постійно змінюються.
- З 2022 року по грудень 2025 року було досліджено 199 населених пунктів у трьох або більше раундах, що сприяло моніторингу попри оперативні обмеження та труднощі з доступом. Це дозволило МГС надати

ОГЛЯД МЕТОДОЛОГІЇ

Починаючи з 25-го раунду (лютий/березень 2026 року) формат МГС було змінено. Ця зміна унеможливіє аналіз тенденцій за попередніми раундами. Водночас вона підвищила методологічну точність та ефективність моніторингу в рамках МГС, а також дозволила МГС точніше реагувати на мінливі інформаційні потреби гуманітарної допомоги після перегляду пріоритетів на початку 2025 року.

Наразі МГС проводиться раз на два місяці у формі телефонних інтерв'ю з ключовими інформантами, які здійснюють енумератори REACH. МГС прагне у кожному раунді опитувати тих самих ключових інформантів, серед яких представники місцевої влади та неурядових організацій (НУО), а також працівники державного сектору. Оскільки вибірку неможливо зробити випадковою, опитування тих самих респондентів дозволяє зрозуміти та краще контролювати відхилення у вибірці.

Респондентам пропонується щоразу відповідати на ті самі запитання за допомогою структурованого кількісного опитувальника, щоб відстежувати, як змінюються потреби з плином часу, а також залежно від пори року. Додаткові запитання додаються залежно від потреби та відповідності пріоритетам гуманітарного реагування.

Населені пункти включаються до вибірки за такими критеріями: населені пункти, які розташовані в радіусі від 0 до 50 км від лінії фронту та/або кордону з

РФ на підконтрольних уряду територіях згідно з даними LiveUA на момент відбору вибірки (що відбувається незадовго до кожного раунду) І є 1) або районними центрами (admin-2) чи центрами громад (admin-3), що мають понад 50 мешканців, або 2) неадміністративні центри з населенням понад 1 000 осіб згідно з даними «Моніторингу переміщення населення на прифронтових територіях» MOM, або, для тих населених пунктів, які не охоплені MOM з серпня 2025 року, мають понад 1 000 мешканців згідно з оцінками, розрахованими на основі щорічного «Єдиного операційного набору даних щодо статистики населення» (COD-PS) Фонду народонаселення ООН (UNFPA) у поєднанні з даними перепису населення, проведеного Урядом України у 2022 році.

Кількість ключових інформантів у кожному населеному пункті залежить від його розміру. У населених пунктах із населенням менше 10 000 мешканців опитують трьох осіб. У населених пунктах із населенням понад 10 000 мешканців опитують п'ятьох осіб.

Усі відповіді KI з одного і того ж населеного пункту було узагальнено, що дозволяє отримати один показник по кожному індикатору по кожному населеному пункту, відповідно до Плану агрегації даних. План варіюється залежно від типу запитання (числове, вибір одного категоріального, вибір одного порядкового категоріального, вибір декількох) та кількості KI.

Статистичні дані, наведені у цьому звіті, не можуть бути екстрапольовані на частку населення, і тому їх слід розглядати як індикативні, а не репрезентативні. Додаткову інформацію, зокрема щодо розрахунків ІВНП та опитувальника МГС, можна знайти в Технічному завданні.

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ

- 1 REACH, [МГС: Віддаленість від кордону/лінії фронту та вплив на гуманітарні потреби](#), грудень 2024 року (англійською).
- 2 Там само.
- 3 REACH, [МГС Ініціативи REACH: Динаміка гуманітарних потреб на прифронтових територіях \(грудень 2024 - червень 2025 рр.\)](#), вересень 2025 року
- 4 REACH, [МГС Ініціативи REACH: Динаміка гуманітарних потреб на прифронтових територіях \(грудень 2024 - червень 2025 рр.\)](#), вересень 2025 року.
- 5 REACH, [МГС Ініціативи REACH: Динаміка гуманітарних потреб на прифронтових територіях \(листопад 2023-травень 2024 року\)](#), червень 2024 року.
- 6 REACH, [МГС Ініціативи REACH: Динаміка гуманітарних потреб на прифронтових територіях \(грудень 2024 - червень 2025 рр.\)](#), вересень 2025 року.
- 7 Там само.

Про Ініціативу REACH

Ініціатива REACH сприяє розробці інформаційних інструментів та продуктів, які підвищують спроможність суб'єктів гуманітарної діяльності ухвалювати рішення на основі фактичних даних у контекстах надзвичайних ситуацій, відновлення та розвитку. Методології, які використовує REACH, охоплюють збір первинних даних і глибинний аналіз, а вся діяльність здійснюється через механізми міжвідомчої координації гуманітарної допомоги. REACH – це спільна ініціатива організацій IMPACT Initiatives, ACTED і Навчального та науково-дослідного інституту – Програми ООН з використання супутникової інформації в оперативних цілях (UNITAR-UNOSAT).

Цей (звіт) підготовлено завдяки щедрій підтримці американського народу через уряд Сполучених Штатів. Відповідальність за цей матеріал несе REACH Initiatives, і його зміст не обов'язково відображає точку зору уряду Сполучених Штатів.

Співфінансується
Європейським Союзом

REACH Informing
more effective
humanitarian action